

Vi er på rett vei, men ennå ikke i mål

TEKST: Morten Eriksen og Andrew Kroglund.

Innlegget sto på trykk i Bistandsaktuelt 4. mars 2021.

Norge har tatt noen avgjørende steg for å inkludere funksjonshemmede i bistanden. Likevel må alle nye norske regjeringer videreføre arbeidet med å inkludere mennesker med nedsatt funksjonsevne. Det er vår konklusjon etter å ha lest den nye evalueringsrapporten overlevert Norad i januar 2021.

EVALUERINGSRAPPORTEN

Mapping of Norwegian Efforts to Include Persons with Disabilities in Development Assistance 2010-2019.

Er glasset halvfullt eller halvtomt? Inkluderer eller ekskluderer norsk bistand funksjonshemmede? Er vi på rett vei når 32 prosent av utdanningsbistanden rapporteres som inkluderende - og når tallet for den humanitære bistanden bare er 1 prosent? Det er for oss nærliggende å konkludere med at vi har kommet svært kort i å oppnå likestilling og inkludering i norsk bistand, når vi da fra en fersk evalueringsrapport kan tolke 68 prosent av utdanningsbistanden og 99 prosent av humanitær innsats som ekskluderende. Dette på tross av de siste års satsinger.

Norge, under utviklingsminister Dag Inge Ulstein, har gått noen avgjørende skritt for å inkludere funksjonshemmede i bistanden. Dette er viktig, siden mellom 10-15 prosent av verdens befolkning har en funksjonsnedsettelse, og langt de fleste av disse lever i fattige land.

Norad fikk i januar 2021 i hende evalueringsrapporten Mapping of Norwegian Efforts to Include Persons with Disabilities in Development Assistance 2010-2019, utført av konsulentene Hege M. Larsen og Annika Nilsson.

EVALUERING, KUNNSKAP OG KONSEKVENNS

Rapporten ser på de to måtene Norge bruker for å fremme funksjonshemmedes rettigheter og å inkludere funksjonshemmede i bistanden: Den første er det som kalles «særskilte målrettede tiltak», der funksjonshemmede er hovedmålgruppe for tiltaket. Den andre er det vi kan kalle «inkluderende bistand», det vil si bistand der tiltakene bygger på likestilling og er tilrettelagt, slik at også funksjonshemmede kan få utbytte av dem.

Av de positive funnene kan vi lese ut av rapporten at tilskudd til «målrettet bistand» til funksjonshemmede 2010 til 2019 holdt seg på 100 millioner kroner per år inntil 2019, da utbetalingene økte til 240 millioner kroner per år («Ulstein og Granavolden-effekten»).

SKOLEBARN i Zambia.
(Foto: NHF)

I forhold til totalbistanden, var økningen fra 0,34 prosent til 0,63 prosent av bistandsbudsjettet.

Bevilgningen til «inkluderende bistand» viser en økning fra 2013 til 2015 fra 0,7 prosent til 2,8 prosent av bistandsbudsjettet – og har siden holdt seg der. Dette skyldes god norsk satsing på utdanning, og er hovedsakelig gitt via UNICEF og Verdensbanken. Totalt har det vært en økning til inkluderende utdanning fra 180 millioner kroner i 2010 til 1 milliard kroner i 2019.

PROBLEMATISERE FOR Å FORBEDRE

Evalueringsrapporten ser på tall frem til og med 2019. I statsbudsjettene for 2020 og 2021 har bevilgningene både til målrettet bistand og inkluderende bistand til funksjonshemmede fortsatt å øke. Det er svært gledelig og vi forventer at den positive trenden vil fortsette i årene som kommer, ettersom det er mye å ta igjen.

Vi vil likevel problematisere to forhold, i henholdsvis utdannings- og i humanitærsektoren, slik at vi sikrer bedre kvalitet og resultat. Rapporten sier at i 2019 var 32 prosent av norske bevilgninger til utdanningssektoren rapportert som inkluderende. Betyr det at de resterende 68 prosent av utdanningsbistanden fortsatt er ikke-inkluderende, det vil si ekskluderende for funksjonshemmede?

Vi tillater oss dette «kjetterske» spørsmålet fordi en annen rapport, fra FAFO 2017, viser at det er svært vanskelig å vurdere hvor mye av støtten til utdanning som faktisk blir brukt til å inkludere funksjonshemmede barn. Med andre ord: Selv om 32 prosent av norske midler på papiret sies å gå til inkluderende utdanning så er det ikke mulig å dokumentere at støtten når frem til funksjonshemmede barn.

ET STYKKE IGJEN FOR DET HUMANITÆRE NORGE

Like alvorlig er det at den humanitære stormakten Norge (ifølge

evalueringsrapporten) bare kan klassifisere 1 prosent av den humanitære innsatsen som inkluderende.

Under et seminar den 3.12.2019 sa generalsekretær i Flyktninghjelpen, Jan Egeland, at ledere som ikke fikk til inkludering kunne risikere å miste jobben:

«Det betyr at vi må være mer inkluderende i alle våre skoler, i alle våre beskyttelsesprogrammer og der vi bygger vann- og sanitær-anlegg. (...) Du kan ikke nå vannpumpen fra en rullestol. I dag skal de fleste ting ha en minimumsstandard. Vi er ganske tøffe hvis ikke de kravene blir oppfylt og vi vil bli enda tøffere i framtida.»

VI HAR BARE SÅ VIDT BEGYNT

Norge har tatt på seg å arrangere Global Disability Summit i Oslo i 2022. Hva Norge gjør innen inkluderende utvikling vil være noe verden legger merke til. Regjeringen har nå også satt i gang arbeidet med en ny strategi for inkluderende norsk utviklingspolitikk og bistand, denne legges frem mot slutten av 2021 og vil slik være noe av det første en ny regjering må ta tak i på utviklingsfeltet etter høstens stortingsvalg.

Derfor burde det være åpenbart for alle partier med regjeringsambisjoner at inkluderende utvikling er et felt man må være forberedt på.

Den omtalte evalueringen bidrar til faktagrunnlaget, og både den bebudede inkluderingsstrategien og Global Disability Summit vil bidra til fokus og debatt om norsk politikk på feltet. Enhver ny regjeringskonstellasjon må videreføre og utvide innsatsen på likestilling og inkludering av mennesker med nedsatt funksjonsevne. Det innebærer også en tydeliggjøring av funksjonsnedsettelse innenfor alt humanitært arbeid, og med vekt på sporbarhet i alle relevante satsinger.